

KØBENHAVNS UNIVERSITET DET BIOVIDENSKABELIGE FAKULTET

Fødevareøkonomisk Institut

Den økonomiske vinkel på landbruges miljøudfordringer

Natur og vand i by og på land
- en faglig konference om miljø,
klima og natur

Torsdag den 12. januar 2012

Henning Otte Hansen
hoh@foi.ku.dk

KØBENHAVNS UNIVERSITET DET BIOVIDENSKABELIGE FAKULTET

Disposition

- Hvordan vægte miljø og økonomi i landbruget?
 - Teoretisk
 - I praksis
 - Eksempler
- Vigtige forhold ved vægtning af miljø og økonomi i landbruget

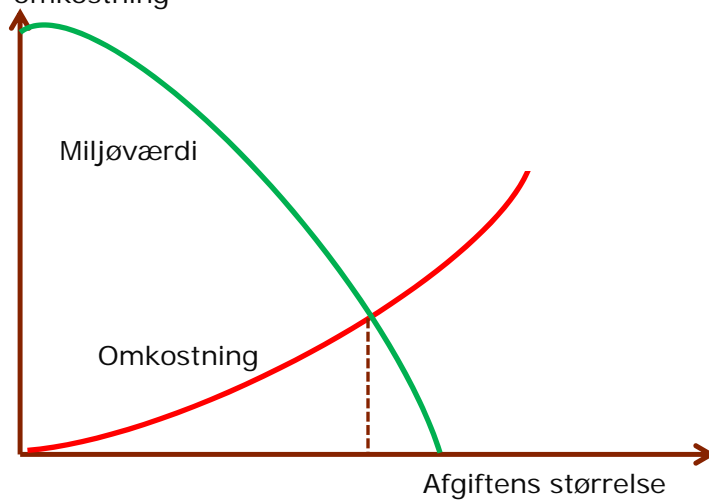
Hvordan vægte miljø og økonomi?

- I teorien: Meget simpelt
- I praksis: Umuligt

Hvor stor bør en miljø-afgift være ?

Marginal værdi
eller omkostning

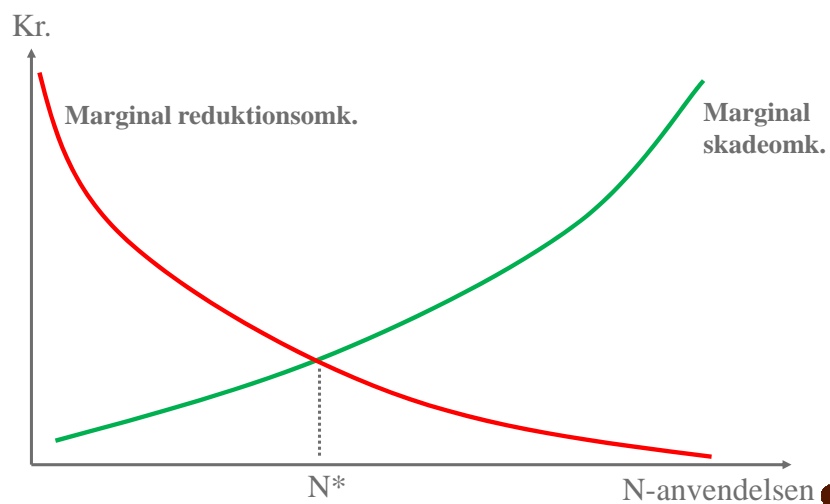

Hvilken grad af forurening skal opnås?

- Skal al forurening undgås?
- Hvilket niveau er optimalt?

Det optimale N-niveau eller den optimale N-anvendelse

Tabet ved at bruge mindre gødning

- FOI – Fødevarerøkonomisk Institut: 100 kr. pr. ha.
- L&F - Landbrug og Fødevarer: Max. 650 kr. pr. ha
- BL – Bæredygtigt Landbrug: 1.300 kr. pr. ha

Total tab ved at bruge mindre gødning

- FOI – Fødevarerøkonomisk Institut:
- L&F - Landbrug og Fødevarer: 25-35 mia. kr.
- BL – Bæredygtigt Landbrug: 100 mia. kr.

= de sidste 25 års nettoindkomst i landbruget . . .

Omkostninger ved miljø-indgreb er dog forholdsvis lette at beregne . . .

Det kræver faktisk viden om:

- Mængder
- Priser
- Alternativer
- Tilpasning
- Etc.

Fordelene (benefits) ved miljø-indgreb er langt sværere at beregne . . .

Værdien af:

- Rent drikkevand?
 - Brakjord?
 - Biodiversitet?
 - Sprøjtefri zoner?
 - Flere læhegn?
 - Adgang til løvskov?
- Svært af prissætte
- Varierer fra person til person

Kritiske spørgsmål vedr. landbrug, miljø og økonomi (I)

- Kan afgiften overvælttes?
- Kan afgiften kompenseres via nye metoder og teknologi?
- "First mover" – får man et forspring i forhold til konkurrenterne?
- Føres miljøafgifter tilbage til erhvervet?
- Får miljøafgifter landbruget til at anvende ressourcer mere effektivt? (ingen overforbrug)

Kritiske spørgsmål vedr. landbrug, miljø og økonomi (II)

- Vil miljøtiltag medføre stigende import af varer, som produceres miljømæssigt værre?
- Vil miljøpolitik blot skabe en udflytning, som ville være sket alligevel?
- Kan miljø forbedres ved f.eks. mere energiproduktion, mere økologi m.m.? Og hvad er "cost-benefit"?
- Merpris ved at "brande" sig som miljørigtig?

Kritiske spørgsmål vedr. landbrug, miljø og økonomi (III)

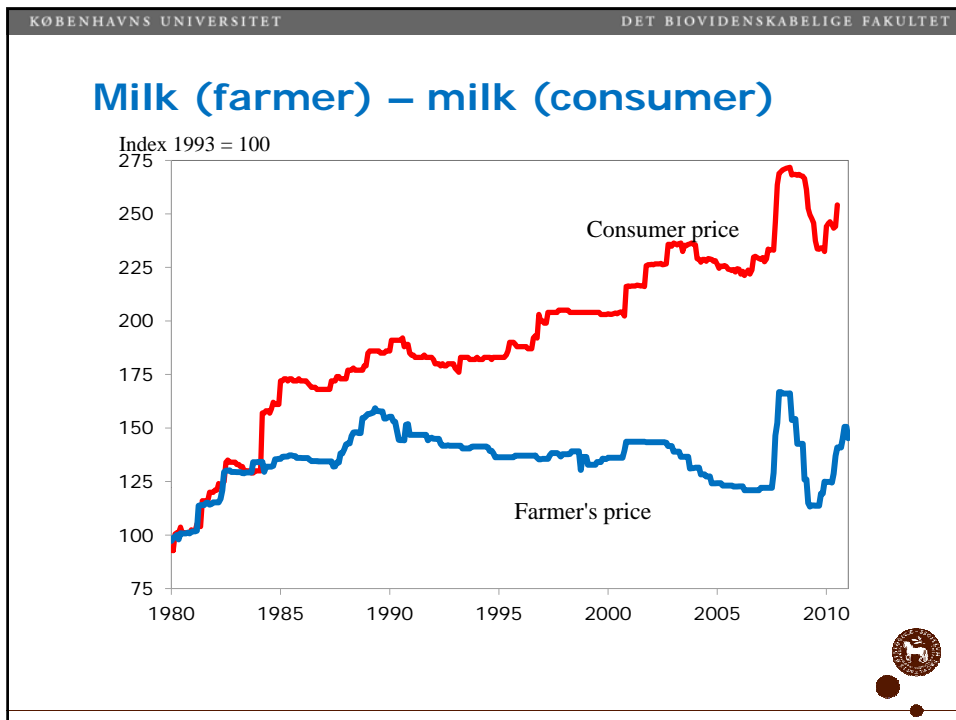
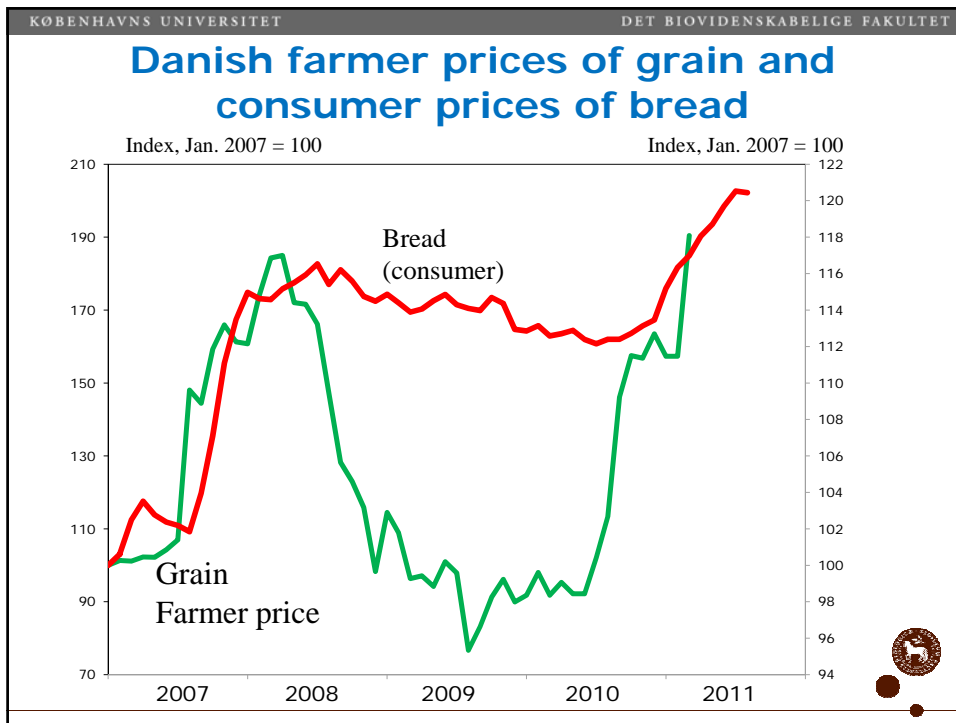
- Skal vi "slække" på miljøet for at sikre flere fødevarer til sultne i u-landene?
- Miljø vs. sult

Kan afgiften overvælttes?

- Ja, hvis det gælder generelt – også importvarer
- Nej, hvis det er ensidige danske regler
- Pris-overvæltning i fødekæden fra landbrug til forbruger ses

Generelt

- Globale markeder
- Ensidige omkostninger kan ikke fuldt overvælttes
- Mindre eksport eller stigende import

"First mover" – får man et forspring i forhold til konkurrenterne?

- Ja, men dyre lærepenge
- Konkurrenter kan frit udnytte vore erfaringer
- Virksomheder kan selv skabe first-mover effekter – uden pisk fra det offentlige . . .

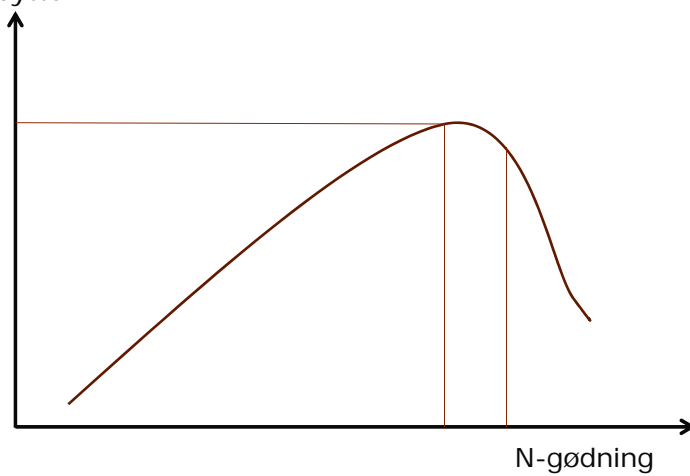
Føres miljøafgifter tilbage til erhvervet?

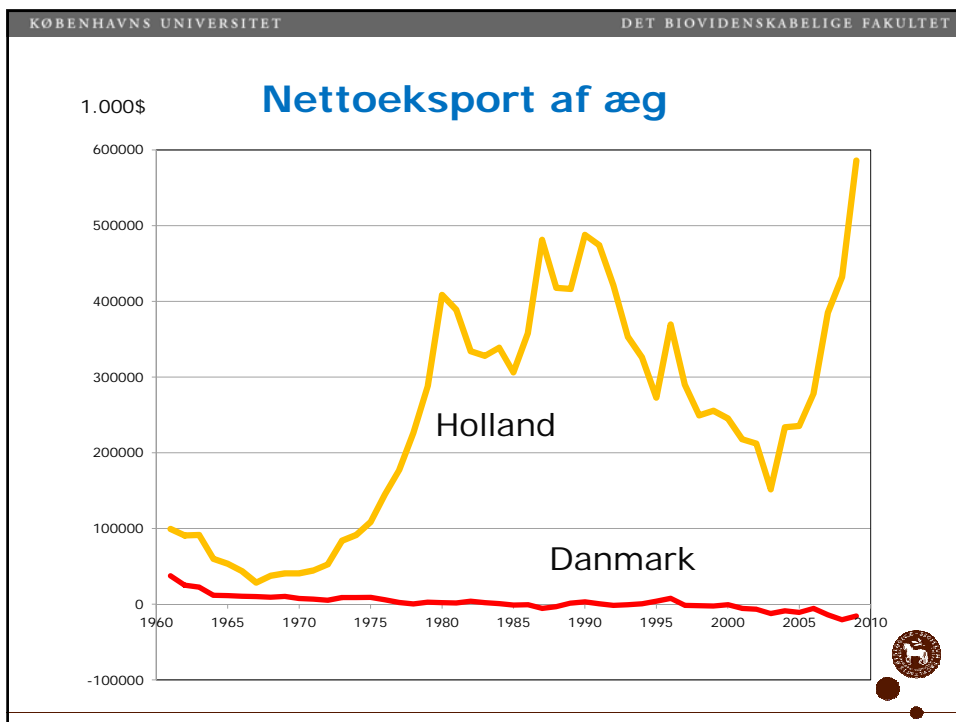
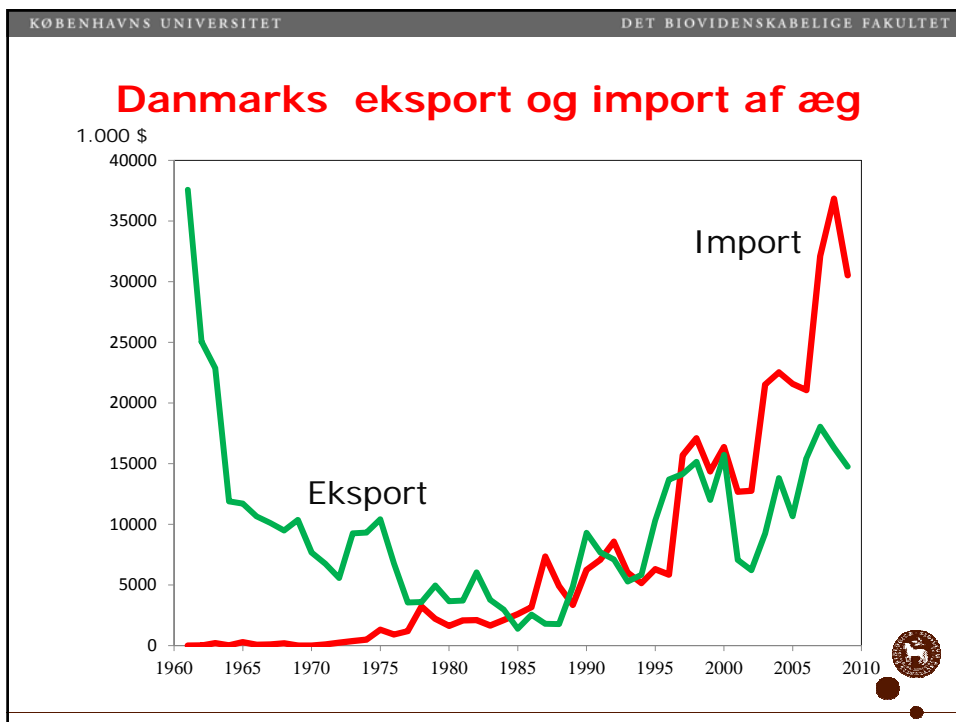
- Tilbageføring til fælles aktiviteter i sektoren
- Hel eller delvis kompensering

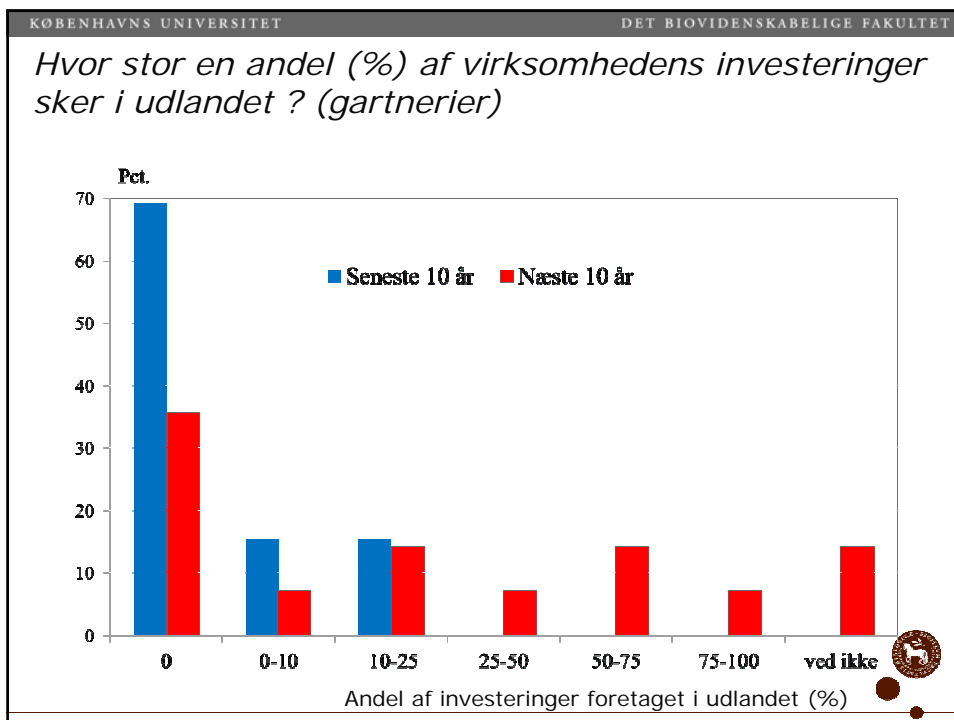
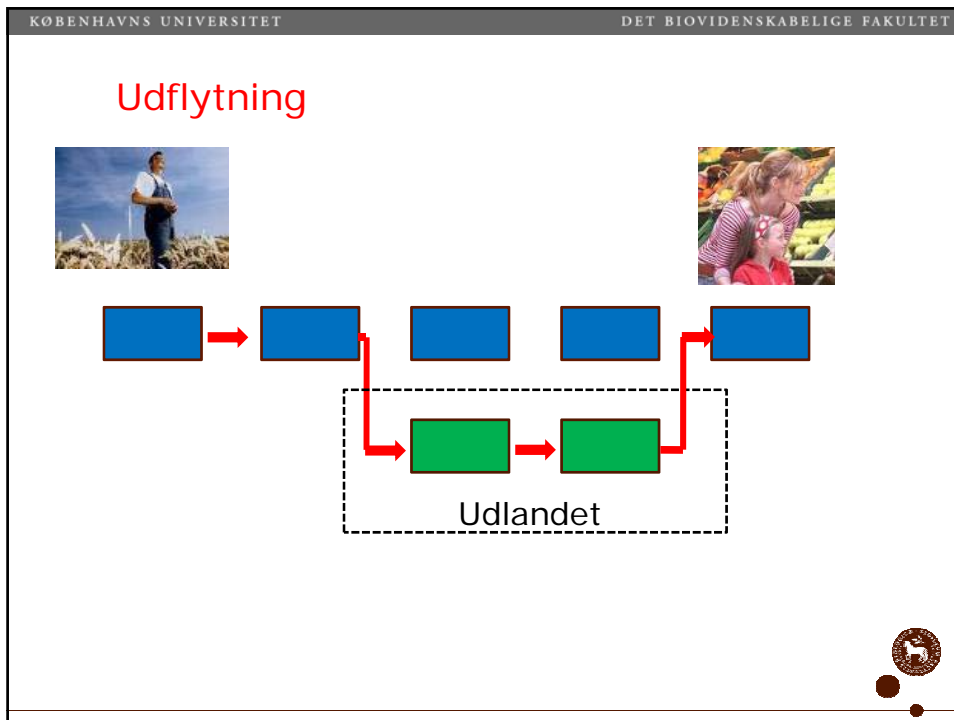

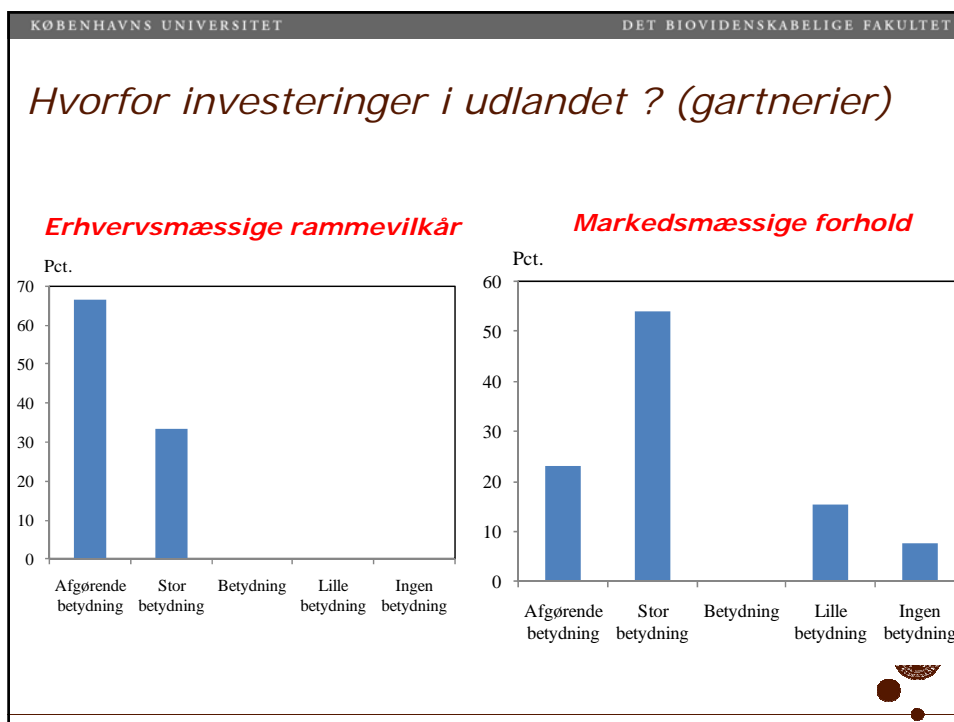
Får miljøafgifter landbruget til at anvende ressourcer mere effektivt? (ingen overforbrug)

Økonomisk udbytte

KØBENHAVNS UNIVERSITET DET BIOVIDENSKABELIGE FAKULTET

Kan miljø forbedres ved f.eks. mere energiproduktion, mere økologi m.m.?

- Afgift eller støtte til nye områder
- Hvad er "cost-benefit"?
- "Gratis adfærdsstyring . . ." ??

Merpris ved at "brande" sig som miljørigtig?

- Vil forbrugerne betale en højere pris på miljørigtige fødevarer?
- Kan det opveje meromkostningen?

Kartofler - miljøafgifter

- Pris og spisekvalitet, som er afgørende.
- Det vurderes ikke, at f.eks. lavere pesticidforbrug som følge af pesticidafgifter kan medføre nogen reel prisforhøjelse på de danske kartofler.

Kilde: Danespo

Frugt og grønt - miljøafgifter

- Ensidige danske omkostninger kan som udgangspunkt ikke "væltet" over på en højere pris for de danske produkter.

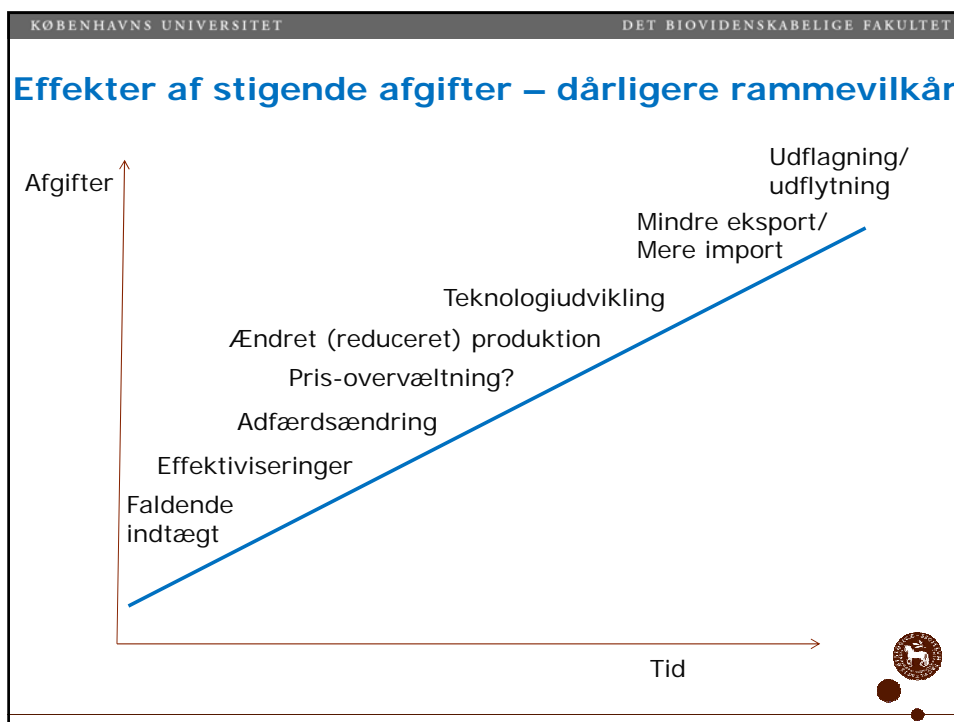
Kilde: GASA-Nordgrønt

Miljø – styrke og en omkostning

- Danmarks stærke og svage sider – i et globalt billede

Konklusion

- **Miljø og økonomi i landbruget kan vægtes**
 - Svært i praksis
 - Prissætte fordelene?
 - Store forskelle i beregninger
- **Række kritiske spørgsmål:**
 - Overvæltning?
 - Kompensering via ny viden og teknologi?
 - First-mover-fordel?
 - Afgifts-tilbageføring?
 - Mere effektiv ressource-anvendelse?
 - Stigende import af varer med lavere miljø?
 - Ville udflytning være sket alligevel?
 - Løsning: Energiproduktion m.m. ?
 - Merpris ved branding?

